Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2005–2006

29 754 Terrorismebestrijding

Nr. 73

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN JUSTITIE EN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 7 juni 2006

Op 5 december 2005 ontving uw Kamer de derde voortgangsrapportage terrorismebestrijding[1]. Nu bijna een half jaar later is het tijd voor de vierde voortgangsrapportage. Deze bieden wij u in de vorm van deze brief aan. De afgelopen periode hebben wij u op verschillende momenten geïnformeerd over onderdelen van het antiterrorismebeleid en onderwerpen die raken aan terrorismebestrijding. Zo ontving uw Kamer het *Beleidskader aanpak radicaliseringshaarden*[2], een brief over de publiekscampagne *Nederland tegen terrorisme*[3], een samenvatting van het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN) februari 2006[4] en de publicatie van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) *De gewelddadige jihad in Nederland*[5]. Ook zijn voortgangsrapportages over CBRN terrorismebestrijding/rampenbestrijding[6] en over de implementatie van de aanbevelingen van de Commissie Toegangsbeheer Schiphol[7] aan u aangeboden. Tenslotte heeft de minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties uw Kamer geïnformeerd over de voortgang bij de intensivering van de samenwerking tussen de landen van het Koninkrijk bij de bestrijding van het internationale terrorisme[8]. In de vierde voortgangsrapportage zullen wij bovengenoemde onderwerpen alleen behandelen, indien zich nadat wij uw Kamer hebben geïnformeerd nog nieuwe ontwikkelingen hebben voorgedaan.

Net als voorgaande rapportages, zal ook de vierde beginnen met een samenvatting van het meest recente Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (mei 2006). Het DTN wordt vier keer per jaar opgesteld door de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb) en valt onder zijn verantwoordelijkheid. Wij hebben besloten om in vergelijking met vorige keren een uitgebreidere samenvatting van het DTN op te nemen. Op deze manier krijgt uw Kamer een beter inzicht in het huidige dreigingsniveau. Ook de eerder genoemde AIVD-publicatie *De gewelddadige jihad in Nederland* geeft inzicht in de wijze waarop het jihadistisch terrorisme zich momenteel in ons land manifesteert en in de factoren en ontwikkelingen

[1] Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 29 754, nr. 60.
[2] Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 29 754, nr. 61.
[3] Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 29 754, nr. 65.
[4] Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 29 754, nr. 66.
[5] Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 29 754, nr. 69.
[6] Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 29 753, nr. 70.
[7] Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 24 804, nr. 39.
[8] Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 29 754, nr. 62.

KST98343
0506tkkst29754-73
ISSN 0921 - 7371
Sdu Uitgevers
's-Gravenhage 2006

die van invloed zijn op de actuele en toekomstige dreiging vanuit het jihadistisch terrorisme.

Na de samenvatting van het DTN worden net als in voorgaande rapportages de verschillende onderdelen van het antiterrorismebeleid, voor zover relevante voortgang valt te melden, behandeld. Daarbij gaat het om tegengaan van radicalisering, het creëren van een slagvaardige organisatie en instrumenten en het voorbereid zijn op (de gevolgen van) een mogelijke aanslag. In deze rapportage is een nieuwe paragraaf opgenomen over veiligheidsmaatregelen, waarin onder meer aandacht voor het alerteringssysteem en bewaken en beveiligen. De rapportage sluit af met paragrafen over communicatie en de internationale ontwikkelingen.

Conform de tijdens het algemeen overleg op 26 januari jongstleden (kamerstuk 29 754, nr. 64) gedane toezegging, is bij deze voortgangsrapportage weer een actiepuntenlijst gevoegd.[1]

1. Samenvatting Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland mei 2006

Dreigingsniveau

Een combinatie van factoren, waarbij de dreiging wordt afgezet tegen de weerstand, zorgt ervoor dat de terroristische dreiging voor Nederland nog steeds substantieel is. Dat betekent dat er een reële mogelijkheid bestaat dat er in Nederland een aanslag zal plaatsvinden. Bij deze afweging spelen de volgende factoren een rol:
Aan de dreigingskant wordt dit niveau internationaal primair bepaald door het verloop van de strijd in Irak en de daaruit voortvloeiende veiligheidsrisico's voor het Westen. Maar ook de veiligheidssituatie in Afghanistan, het oplopende conflict rond Iran, de prille activiteiten van transnationale netwerken in Noord-Afrika, de virtuele netwerken op het internet en de snelle verspreiding van de jihadistische ideologie dragen hiertoe bij. Voor Nederland werkt dit in negatieve zin uit, omdat de hier actieve netwerken zich momenteel voor hun motivatie en actiegerichtheid weer sterker dan voorheen ook internationaal oriënteren. Daar komt bij dat ons land als bondgenoot van de VS en het Verenigd Koninkrijk en wegens het felle islamdebat dat hier gevoerd wordt, in de perceptie van radicale moslims als een vijand van de islam wordt beschouwd. Dit negatieve beeld kan verder verslechteren omdat lokale kwesties, zoals controversiële debatten of artistieke uitingen over de islam, internationaal de aandacht trekken en in het perspectief geplaatst worden van een vermeende aanval op de islam. Dergelijke zaken zijn koren op de molen van ultraorthodoxe en radicale stromingen, zoals de salafistische, die in de Nederlandse context momenteel zowel op het internet als in een steeds groter wordend aantal moskeeën snel aan invloed winnen. Daarbij maken zij bij voorkeur gebruik van de Nederlandse taal, waardoor een steeds grotere groep jonge moslims wordt bereikt met alle radicaliseringsrisico's van dien.

Aan de weerstandskant wordt de waargenomen dreiging enigermate gecompenseerd door een zich geleidelijk maar gestaag doorzettende bereidheid vanuit de islamitische gemeenschap om de problemen van radicalisering en rekrutering te onderkennen en tegen te gaan. Daartoe worden verschillende initiatieven genomen, waarbij ook het bevorderen van Nederlandstalige diversiteit in het politiek-religieuze debat als tegenwicht tegen radicale boodschappen steeds meer aandacht krijgt. Inspanningen van de overheid om de terroristische dreiging te verminderen zijn de afgelopen periode zichtbaar geworden door de veroordeling van verschillende Hofstadverdachten, verstoring en waar mogelijk verwijdering van verschillende risicopersonen uit ons land en een vergroting van de alertheid van de burgers door middel van een publiekscampagne.

[1] Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

Hieronder worden de voornaamste factoren die het huidige dreigingsbeeld voor Nederland bepalen op hoofdlijnen toegelicht.

Terrorisme en rekrutering

De aanzienlijke dreiging van binnenlandse netwerken beïnvloedt onverminderd het dreigingsbeeld. Hierbij valt op dat dergelijke binnenlandse netwerken een meer internationaal georiënteerde agenda ontwikkelen. De aandacht voor potentiële doelwitten zou van het binnenland kunnen verschuiven naar het buitenland. Meer voor de hand liggend is echter, dat de internationale agenda op de korte termijn naast de nationale agenda komt te staan. Een veiligheidsrisico vormt de naar verwachting verhoogde professionaliteit van diverse netwerken door inbreng van internationaal beschikbare expertise.

Het risico dat terroristen zich in de toekomst zullen gaan bedienen van niet-conventionele wapens (chemisch, biologisch, radiologisch of nucleair, CBRN) wordt voor Nederland voor de korte termijn ingeschat als klein maar reëel. De inschatting daarbij is dat het in dat geval vooralsnog zou gaan om een kleinschalige aanslag met een beperkt aantal slachtoffers, maar met een psychologisch gezien disruptief effect.

De afgelopen maanden lijkt er sprake te zijn van een opleving van jihadistische activiteiten in Noord-Afrika en kan gesteld worden dat groeperingen aldaar zich steeds meer richten op de mondiale jihad. Zo is sprake van een nieuw transnationaal samenwerkingsverband tussen jihadistische netwerken, dat zich onder andere lijkt toe te leggen op rekrutering van jihadstrijders voor de strijd in Irak. Dit prille netwerk, de «al Qa'ida organisatie in de Arabische Maghreb landen» is op dit moment nog bescheiden in omvang, maar heeft aanhangers in Marokko, Mauritanië, Algerije, Tunesië en Libië, maar legt zich ook toe op het werven van vrijwilligers in Europa.

Met betrekking tot de internationale agenda is een voorzichtige accentverschuiving in de propaganda van de verzwakte kern van al Qa'ida geconstateerd. Kopstuk al-Zawahiri heeft moslims in de hele wereld opgeroepen om aanslagen tegen het westen te plegen. Opmerkelijk is dat Al-Zawahiri de economie als eerste front bestempelt, en daarbij tevens de inzet van de boycot als wapen propageert. Hierdoor probeert hij naast radicaal-islamitische ook de meer geweldloze moslims aan te spreken die eerder niet tot de potentiële aanhangers van de ideologie van al Qa'ida behoorden. Overigens zou dit ook kunnen wijzen op een zwakke positie van de kern al Qa'ida of het gebrek aan aansturing van in potentie sterke aan al Qa'ida gelieerde netwerken. Verijdelde aanslagen op olie-installaties in Saoedi-Arabië zouden een gevolg kunnen zijn van deze accentverschuiving.

Op het internet nemen jihadistische netwerken in toenemende mate hun toevlucht tot gesloten websites en fora ten behoeve van hun communicatie, planning en commandovoering. Het internet biedt ook mogelijkheden om virtuele netwerken te vormen waarbij geen of nauwelijks fysiek contact vereist is. In dat geval zouden niet alleen totaal nieuwe netwerken kunnen ontstaan, maar ook interacties tussen diverse typen fysieke en virtuele netwerken kunnen toenemen. Vooralsnog kent het ontstaan van zuiver virtuele netwerken echter zijn beperkingen. Leden van virtuele netwerken zullen in de regel pas tot het ontplooien van gezamenlijke activiteiten overgaan wanneer er sprake is van daadwerkelijk onderling vertrouwen.

De internationale aantrekkelijkheid van Nederland als potentieel terroristisch doelwit is onverminderd hoog. Nog steeds trekken ontwikkelingen rond terrorisme en radicalisering in Nederland en het maatschappelijke debat hieromtrent internationaal de aandacht en kunnen lokale kwesties ertoe leiden dat aanhangers van de radicale islam in de hele wereld diverse dreigingen op het betreffende land projecteren. Naar aanleiding van de crisis rond de publicatie van de Deense spotprenten heeft zich de aflopen maanden, naast demonstraties in diverse landen, een felle internationale discussie voorgedaan. Controversiële debatten of artistieke uitingen over de islam in Nederland kunnen door radicale moslims in het buitenland worden misbruikt om tegen Nederland in actie te komen. Het beeld van de nog te produceren film Submission 2 is voor verschillende kringen in de Arabische en Iraanse wereld nu al aanleiding om de blik op Nederland te richten als potentieel doelwit van protestacties.

Sinds kort moet Europa tot slot ook weer rekening houden met een andere dan de jihadistische manifestatie van terrorisme. In Turkije hebben Koerdische separatisten diverse aanslagen gepleegd en loopt de spanning, die ook voelbaar is binnen de Koerdische gemeenschap buiten Turkije, weer op.

Internationale context

Het dreigingsbeeld voor Nederland is onlosmakelijk verbonden met internationale ontwikkelingen omdat de dreiging voor Nederland tot op zekere hoogte een afgeleide van de internationale dreiging. Hoewel een direct effect van aanslagen elders niet altijd aanwijsbaar is, kan het jihadistische terrorisme in landen als Irak, Afghanistan en Indonesië afbreuk doen aan westerse belangen. Zowel rechtstreeks of indirect, vanwege het destabiliserende karakter op land en regio en daarmee aan de internationale rechtsorde. Hier komt bij dat vooral de toestand in Irak maar ook die in andere «brandhaarden» een inspiratiebron is voor radicalisering in buiten- en binnenland. Verder gaat vooral van Irak een «ideologische» wervingskracht uit waaruit radicalisering in het westen zou kunnen voortvloeien. Voorts bestaat er een gevaar van de «export» uit conflictgebieden van ervaren jihadistische strijders alsmede nauwere contacten tussen nationale en transnationale terroristische netwerken. Voor Nederland wordt in dit dreigingsbeeld een internationalisering van de agenda van lokale netwerken geconstateerd, in aanvulling op de activiteiten van transnationale netwerken. Om die redenen wordt er aandacht besteed aan de ontwikkelingen in diverse regio's in de wereld.

In Irak groeit het vertrouwen van het verzet, en daarnaast neemt de kern van het verzet voorlopig niet deel aan het politieke proces. Kortom, de impasse en het conflict duren voort en de geschiedenis van asymmetrische oorlogsvoering leert dat als een opstand «goed draait» het bijna onmogelijk is om die met puur militaire middelen te stoppen. Daarnaast zou al Zarqawi ook het noorden van de Sinaï, Egypte en Palestina tot strijdtoneel hebben verklaard, en door al Qa'ida geïnspireerde organisaties zouden hun activiteiten uitbreiden naar Libanon.

De veiligheidssituatie in Afghanistan is de afgelopen periode meer dan op basis van seizoensinvloeden werd verwacht verslechterd. Het aantal zelfmoordaanslagen in Afghanistan of meldingen over voorbereidingen van dergelijke aanslagen was gedurende het begin van 2006 hoog. Afghanistan blijkt in toenemende mate ook weer aantrekkingskracht uit te oefenen op buitenlandse zelfmoordterroristen. Het optreden van de strijders lijkt te verschuiven van tamelijk defensief, gericht op gebiedsbehoud, naar steeds offensievere acties met als doel het controlegebied uit te breiden. Ook in de zuidelijke provincies, waar Nederlandse troepen zijn en

worden gestationeerd, respectievelijk Kandahar en Uruzgan (Nederlandse deelname aan ISAF), was sprake van relatief veel gewelddadige incidenten.

Er lijkt geen sprake te zijn van een concrete terroristische dreiging tegen Nederlandse troepen in Bosnië en Kosovo. Wel blijft de regio interessant voor terroristische organisaties. Jihadistische terroristen kunnen eenvoudig aan wapens komen, zowel in Albanië als in Bosnië. Bovendien zijn jihadistische netwerken van Bosniërs actief, die vertakkingen in heel Europa hebben.

Radicalisering

De dynamiek van radicaliseringsprocessen onder de minderheid van de totale moslimbevolking en sommige bekeerlingen in Nederland is groot. Dit komt onder andere tot uitdrukking door het verder oprukkende salafisme in een aantal moskeeën. Inmiddels wordt steeds meer duidelijk waarneembaar dat er vanuit de belangrijkste salafistische centra in Nederland actief wordt gepoogd moskeeën elders in het land ideologisch te beïnvloeden. Vanuit salafistische centra in Nederland worden lezingen georganiseerd in een groot aantal kleinere steden door het hele land. Naast deze ideologische beïnvloeding trachten de salafisten bovendien soms gematigde moskeeën daadwerkelijk over te nemen.

De meeste tweede en derde generatie moslimjongeren in Nederland zijn de Arabische taal niet machtig, maar hebben wel een groeiende behoefte aan kennis over de islam. Salafistische predikers hebben op deze behoefte ingespeeld en verzorgen met veel succes in het hele land lezingen in het Nederlands. Het gebruik van de Nederlandse taal vormt een belangrijke factor voor het succes dat salafisten hebben bij de jongeren.

Op het internet speelt zich een vergelijkbare ontwikkeling af. Zowel het naar het Nederlands vertaald jihadistisch materiaal als ook het aantal Nederlandstalige websites met radicale inslag is in de afgelopen periode in aantal toegenomen. Deze ideologische beïnvloeding via internet en overname van moskeeën door salafisten is een zorgelijke ontwikkeling, omdat dit de salafistische krachten de mogelijkheid geeft hun anti-westerse en anti-integratieve retoriek aan een breder publiek over te brengen.

Het aantal meldingen van de politie over personen die een radicaliseringsproces door zouden maken blijft stabiel. Hierbij dient te worden opgemerkt dat het om niet nader geanalyseerde signalen gaat. Het aantal meldingen over mogelijke radicalisering onder personeel binnen de krijgsmacht neemt geleidelijk toe. Ook zijn er aanwijzingen dat defensiepersoneel in contact staat met radicale groeperingen en instanties, zoals enkele islamitische stichtingen en moskeeën, dan wel daarin participeren. De signalering van radicalisering binnen de krijgsmacht kan overigens ook het gevolg zijn van een toenemende alertheid binnen de krijgsmacht en hoeft niet noodzakelijkerwijs het gevolg te zijn van een toename van radicalisering. Over andere delen van de overheid zijn nauwelijks gegevens betreffende potentiële radicalisering beschikbaar.

Polarisatie

De Deense cartoonkwestie leert dat zelfs op het oog lokale incidenten en kwesties in een kort tijdsbestek kunnen leiden tot heftige mondiale spanningen tussen moslims en niet-moslims alsmede tussen moslimgroepen onderling. Hoewel de Deense spotprenten niet tot veel openlijk, laat staan gewelddadig protest in Nederland hebben geleid, neemt dit niet weg dat

de cartoons door een groot gedeelte van de Nederlandse moslims wel werden afgekeurd. Orthodoxe moslimkringen hebben op meer verontwaardigde toon gereageerd.

Bij niet-moslims kunnen de beelden van woedende menigtes in verschillende landen in het Midden-Oosten bijdragen aan negatieve beeldvorming over moslims en angst voor «de» islam. Bovendien zien sommigen de wereldwijde protesten als een mogelijke bedreiging van de vrijheid van meningsuiting. Ten gevolge van de Deense cartoonrel is het aantal meldingen van discriminatie op het internet sterk gestegen. Het betreft met name discriminerende opmerkingen die voortkomen uit discussies tussen moslims en joden, mede veroorzaakt doordat de Arabisch Europese Liga (AEL) anti-joodse cartoons op haar eigen website had geplaatst.

Weerstand

De in het vorige dreigingsbeeld gesignaleerde trend van een toenemende weerbaarheid van moslims zet zich door. Verschillende onderzoekers op het terrein van radicalisme en terrorisme zien politieke participatie van moslimjongeren als een uitweg voor radicalisering. De gedachte hierachter is dat de woede en frustraties die heersen bij een deel van de moslimjongeren in Europa via de politiek gekanaliseerd kunnen worden. De groeiende betrokkenheid van moslims in Nederland bij de politiek, zoals die zich bij de laatste gemeenteraadsverkiezingen heeft gemanifesteerd, kan in dit licht dan ook gezien worden als een positieve ontwikkeling. In laatste instantie zou deze ontwikkeling kunnen leiden tot duurzame politieke emancipatie van de betreffende bevolkingsgroepen.

Om aan het oprukkende salafisme in Nederland tegenwicht te bieden en de massaal wegblijvende jongeren te bereiken, hechten verschillende gematigde moskeeën er steeds meer belang aan dat hun imams de Nederlandse taal machtig zijn. Een dergelijk «taaloffensief» krijgt extra belang als onderdeel van het kunnen laten horen van een inhoudelijk tegengeluid en het bevorderen van Nederlandstalige diversiteit in het politiek-religieuze debat tegenover de vele antiwesterse, anti-integratieve of jihadistische uitingen op internet.

De effecten van de door de overheid genomen tegenmaatregelen op het dreigingsbeeld zijn wisselend. De op 27 februari gelanceerd publiekscampagne «Nederland tegen terrorisme» lijkt gunstig uit te pakken. Eerste resultaten van het onderzoek naar de waardering van de campagne wijzen erop dat beheerst en nuchter is gereageerd. Het aantal meldingen bij Misdaad Anoniem is sinds het begin van de campagne licht gestegen. Voor het dreigingsbeeld betekent dit, dat de alertheid en weerbaarheid enigermate lijkt te zijn verhoogd, maar dat dit niet ten koste is gegaan van een toename van onveiligheidsgevoelens onder of polarisatie tussen bevolkingsgroepen.

Het vonnis inzake het Hofstadnetwerk is een tegenslag voor het netwerk, omdat leden tot celstraf zijn veroordeeld voor terroristische misdrijven. Vooralsnog wordt geen extra radicalisering binnen lokale Nederlandse netwerken waargenomen die met het vonnis in verband kan worden gebracht. Overigens heeft dit vonnis niet geleid tot ophef in bredere moslimkringen.

In de financiering van terrorisme treden geleidelijk wijzigingen op. Zo is er een verandering in de geldstromen ten behoeve van terrorisme waar te nemen van enkele grote naar letterlijke honderden kleine transacties. Bovendien gaat het bij de feitelijke financiering van de aanslagen, zoals

onder meer uit onderzoek na de aanslagen in Madrid en Londen is gebleken, voornamelijk om kleine bedragen.

De internationale strijd tegen het terrorisme heeft wel repercussies voor het dreigingsbeeld en beïnvloedt in afgeleide zin ook de beeldvorming van Nederland als onderdeel van de internationale coalitie tegen het terrorisme negatief. De afgelopen maanden hebben nieuwe beelden van mishandeling van gevangenen in de Iraakse Abu Ghraib gevangenis de beeldvorming van moslims negatief beïnvloed. De behandeling van de gedetineerden in Guantanomo Bay, de beelden van mishandelingen van Irakese burgers door ontspoorde Britse soldaten en de voortdurende berichtgeving over geheime CIA-vluchten en CIA-detentiecentra in Europa, hebben de internationale coalitie tegen terrorisme in verlegenheid gebracht. Dergelijke berichtgeving beïnvloedt de meningsvorming over en het draagvlak voor het militair optreden van de coalitie. Ook door gezaghebbende wetenschappers zijn diverse kritische kanttekeningen geplaatst.

2. Tegengaan radicalisering

Het DTN laat duidelijk het belang zien van het vroegtijdig signaleren en tegengaan van radicaliseringsprocessen. Het kabinet zet daarom de in de nota's «Radicalisme en radicalisering»[1], «De lokale en justitiële aanpak van radicalisme en radicalisering»[2] en «Weerbaarheid en Integratiebeleid» TK 2004–2005, 29 754, nr. 27, voorgestelde wijze waarop de overheid en de samenleving radicalisering tegengaan, voort. Het beleid is gestoeld op drie sporen, te weten: versterken van de binding aan de samenleving, het vergroten van de weerbaarheid van de samenleving en het actief ingrijpen. De uitwerking van dit driesporenbeleid vindt plaats in samenspraak met betrokken ministeries, gemeenten en maatschappelijke organisaties.

Uitvoering van beleid

Beleid op het gebied van versterken van de binding en het vergroten van de weerbaarheid van kwetsbare groepen in onze samenleving wordt gecoördineerd door de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie. Het afgelopen jaar is gestart met de uitvoering van het beleid uit de nota «Weerbaarheid en Integratiebeleid» van genoemde minister. Expertisecentra, minderheden- en moslimorganisaties hebben activiteiten ondernomen om de weerbaarheid van vooral moslimjongeren te versterken. Dit zijn activiteiten als debatten over radicalisering, georganiseerd door studenten- en jongerenverenigingen, studiedagen voor imams en moskeebesturen en bijscholingsbijeenkomsten voor korandocenten. De activiteiten worden grotendeels met de (jongeren)organisaties zélf georganiseerd. Hierdoor wordt actief burgerschap binnen deze groepen versterkt. Door de activiteiten ontstaat geleidelijk een web van welwillende partners binnen de diverse gemeenschappen, instellingen en overheden.

Een ander gerealiseerd onderdeel van de nota «Weerbaarheid en Integratiebeleid» zijn de expertisebijeenkomsten voor bestuurders, gemeenten, scholen en instellingen binnen de justitiële (jeugd)keten. Ook is het onderzoek door de Universiteit van Amsterdam naar de politieke socialisatie van democratische en radicale moslimjongeren afgerond. Dit onderzoek zal vóór de zomer aan uw Kamer worden gezonden.

[1] Tweede Kamer, vergaderjaar 2004–2005, 29 754, nr. 26.
[2] Tweede Kamer, vergaderjaar 2004–2005, 29 754, nr. 30.

Lokale aanpak

De nota «Lokale en justitiële aanpak van radicalisme en radicalisering» benadrukt het belang van betrokkenheid van lokale overheden bij het tegengaan van radicalisering. Steeds meer gemeenten zijn zich bewust van de noodzaak van beleid om radicalisering aan te pakken. Inmiddels hebben niet alleen de vier grote gemeenten Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag specifiek beleid ten aanzien van radicalisering, maar zijn ook andere kleinere gemeenten zoals Ede en Helmond begonnen met beleidsontwikkeling op het gebied van de aanpak van radicalisering. Voor deze aanpak is van groot belang dat er vanuit verschillende invalshoeken, zoals jongerenwerk, veiligheid en integratie, op een gebalanceerde manier wordt samengewerkt. Tevens zijn meerdere gemeenten bezig met het ontwikkelen van een gemeentelijk informatie analysepunt waar informatie over radicalisering in de stad of regio aan elkaar wordt gekoppeld en geanalyseerd. Van belang hierbij is dat de ontwikkeling van een dergelijk informatiepunt in nauwe samenwerking tussen bestuursdiensten en regiokorpsen van de politie geschiedt. De analyses die in een informatiepunt worden opgesteld kunnen vervolgens worden gebruikt bij de gemeentelijke beleidsontwikkeling over de aanpak van radicalisering en terrorismebestrijding. De NCTb vervult hierbij een stimulerende, faciliterende en adviserende rol. Zo heeft de NCTb een «Handreiking terrorismebestrijding op lokaal niveau» ontwikkeld, met aanknopingspunten voor het vormgeven van beleid inzake radicalisering en terrorismebestrijding op lokaal niveau[1]. Deze publicatie is op 1 maart 2006 tijdens een bestuurlijk symposium aan lokale overheden gepresenteerd en inmiddels aan alle lokale overheden toegezonden. Ook vanuit de AIVD zijn de contacten met het lokaal bestuur geïntensiveerd. Enkele burgemeesters van gemeenten waar serieuze problemen rondom radicalisering zijn gesignaleerd, zijn uitvoerig geïnformeerd over radicaliseringsprocessen in hun gemeenten. Daarnaast zal spoedig een algemene voorlichtingsmiddag worden georganiseerd voor burgemeesters van gemeenten waar radicale predikers actief zijn en radicalisering wordt waargenomen.

Het beleid uit de nota's «Radicalisme en radicalisering», «Lokale en justitiële aanpak» en «Weerbaarheid» wordt door de betreffende organisaties opgepakt. Hierbij komt het aan op de uitvoering van dit beleid en een doeltreffende samenwerking tussen de landelijke en lokale overheden. Onderzoek naar het fenomeen en de ontwikkelingen blijven van belang. In dit kader voert de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een onderzoek uit naar interetnische verhoudingen in het onderwijs. Uw Kamer zal hierover door de minister van Onderwijs op een later tijdstip worden geïnformeerd. Daarnaast vindt in mei van dit jaar een eerste evaluatie plaats van de diverse programma's en projecten voortvloeiend uit de nota «Weerbaarheid en Integratiebeleid». De minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie zal de Kamer meer in detail informeren over de voortgang van de uitvoering van het beleid. Een overzicht van de initiatieven van op Europees niveau op het gebied van tegengaan van radicalisering is te vinden in de paragraaf over internationale ontwikkelingen.

Aanpak radicaliseringshaarden

Aansluitend op de derde voortgangsrapportage waarin wij ingingen op de stand van zaken rond de aanpak van radicaliseringshaarden, hebben wij op 22 december 2005 uw Kamer het *Beleidskader Aanpak radicaliseringshaarden* toegezonden. Het beleidskader behandelt de belangrijkste elementen van de aanpak en schept helderheid over de juridische uitgangspunten en de verantwoordelijkheden van de landelijke en lokale overheden. Ook wordt aandacht besteed aan de spanning tussen de

[1] Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 29 754, nr. 68.

fundamentele vrijheidsrechten en de aanpak van radicale uiting(s)vorm-(en). Het beleidskader is ontwikkeld in samenwerking met diverse instanties en de lokale overheid en biedt de gewenste waarborgen bij de aanpak van radicaliseringshaarden. Op 15 februari 2006 zijn leden van de vaste kamercommissies voor Justitie en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van uw Kamer in een briefing door de NCTb nader geïnformeerd over de aanpak van radicaliseringshaarden.

In de afgelopen periode hebben de verschillende landelijke en lokale instanties de uitwerking van het beleidskader ter hand genomen. Er zijn nadere afspraken gemaakt over de rolverdeling en de wijze van monitoring van de uitvoering en effecten van de maatregelen. Betrokken instanties hebben bepaald welke activiteiten zij richting de betreffende haarden zullen ontplooien In verband met operationele redenen kunnen wij niet op de inhoud van deze maatregelen ingaan.

De ontwikkelingen worden door de betrokken partijen nauwlettend gevolgd. Dit heeft de afgelopen periode geresulteerd in het opstellen van een multidisciplinaire analyse van een nieuwe radicaliseringshaard. Op basis van deze analyse wordt nu in overleg met de lokale en landelijke instanties de te volgen aanpak bepaald. Daarnaast wordt de, in de samenvatting van het DTN genoemde, uitbreiding van het salafisme naar andere centra in Nederland in de gaten gehouden. Indien deze verspreiding tot gevolg heeft dat elders radicaliseringsprocessen worden gesteund of gestimuleerd dan behoort de multidisciplinaire landelijke en lokale aanpak tot de mogelijkheden. In de tweede helft van 2006 worden de multidisciplinaire analyses van de bestaande radicaliseringshaarden geactualiseerd. Aan de hand van de bevindingen uit deze actualisatie wordt bezien of en in hoeverre de genoemde gecoördineerde aanpak tussen lokale en landelijke diensten dient te worden voortgezet.

Aanpak gebruik internet en satellietzenders voor radicale en terroristische doeleinden

De aanpak die het afgelopen jaar ter bestrijding van radicale en terroristische uitingen op het internet in gang is gezet, wordt dit jaar verder vorm gegeven. De essentie van de aanpak bestaat uit het verkrijgen van inzicht in de problematiek en het gelijktijdig ondernemen van verschillende activiteiten ter bestrijding van die problematiek. Samenwerking tussen overheid en private partners is daarbij het uitgangspunt. De aanpak richt zich op monitoring, het vormgeven en versterken van surveillance, alsmede opsporing op het internet. Ook wordt bezien op welke wijze radicale en terroristische uitingen effectief van het internet kunnen worden verwijderd.

Dit voorjaar is het Meldpunt Cybercrime gestart. Hier kan onder meer melding worden gemaakt van radicale en terroristische uitingen op het internet. Meldingen die bij het meldpunt binnenkomen, worden door medewerkers van de politie beoordeeld op hun behandelbaarheid en al dan niet doorgestuurd naar de participerende organisaties; politie, openbaar ministerie en AIVD. Voor deze organisaties kan een melding aanleiding vormen voor nader onderzoek of worden betrokken in een lopend onderzoek. Over een jaar wordt de werking van het meldpunt geëvalueerd en zal een beslissing volgen over verdere continuering en structurele financiering.

Ter versterking van monitoring, surveillance, opsporing, alsmede verwijdering van uitingen op het internet lopen diverse pilot-projecten bij politie, OM en private partijen. Deze projecten zijn gericht op intensivering

van de inspanningen van deze partijen en het vergroten van de effectiviteit van de door hen gevolgde werkwijzen.

Behalve deze meer nationaal georiënteerde initiatieven vormt de totstandbrenging van een aanpak binnen Europees verband op het terrein van internet en terrorisme, één van de voornaamste aandachtsvelden. In eerste instantie gaat het dan om versterking van de samenwerking binnen het verband van de Europese Unie (EU). Hierbij wordt onder andere aandacht besteed aan intensivering van monitoring, alsmede uitwisseling van informatie en best practices. Intensivering van een Europese aanpak dient aan te sluiten bij lopende EU-initiatieven enontwikkelingen.

Het Commissariaat voor de Media heeft in kaart gebracht in hoeverre in Nederland buitenlandse (satelliet)zenders zijn te ontvangen die zich mogelijk schuldig maken aan haatzaaien en geweldsoproepen. Het Commissariaat heeft zich in deze inventarisatie beperkt tot díe zenders die naar alle waarschijnlijkheid onder Nederlandse rechtsmacht, en daarmee onder Nederlands mediatoezicht, vallen. Dit zijn satellietzenders die met gebruikmaking van Nederlandse frequenties en capaciteit worden doorgegeven. Daarnaast heeft het Commissariaat op verzoek van de NCTb nog enkele specifieke zenders in de inventarisatie betrokken vanwege de negatieve publiciteit waarmee deze zenders al enige tijd zijn omgeven.

Zoals aangegeven tijdens het algemeen overleg met uw Kamer op 26 januari jl. zijn de voornaamste conclusies van het onderzoek:
1. dat er geen indicaties zijn dat buitenlandse zenders die aan Nederlands toezicht zijn onderworpen, zich schuldig maken aan het oproepen tot haat en geweld, noch aan antisemitische uitingen, maar:
2. dat er – naast de inmiddels door de Franse toezichthouder CSA geblokkeerde zenders Al Manar en Sahar TV1 – nog wel enkele andere zenders in Nederland zijn te ontvangen die zich mogelijk schuldig maken aan het uitzenden van antisemitische uitspraken en/of andere radicale uitingen. Dit zijn: het Iranese Al Alam en het Saoedi-Arabische Art Iqraa.

De Franse toezichthouder CSA houdt deze zenders nauwlettend in de gaten. Het Commissariaat voor de Media onderhoudt contact met het CSA over déze en overige zenders waarover klachten binnenkomen. De NCTb bekijkt per geval in overleg met het Commissariaat in hoeverre de activiteiten van de Fransen kunnen worden ondersteund.

Satelliettelevisie is net als het internet een medium met een uitgesproken internationaal karakter. Dat raakt de kern van het probleem van de aanpak van zenders die worden gebruikt voor radicale en terroristische doeleinden. Ook al treft een lidstaat (zoals in dit geval Frankrijk) maatregelen en wordt daarmee doorgifte via een Europese aanbieder gestaakt, dan nog kan doorgifte via satellieten van niet-Europese aanbieders en/of via het internet niet worden uitgesloten.

Anticiperend op dit probleem bestaan binnen de Europese Unie wel voornemens tot ontwikkeling van gemeenschappelijk buitenlands beleid tegenover derde landen die doorgifte van extremistische uitzendingen naar Europa blijven faciliteren. Bezien wordt in hoeverre Nederland hierin een aanjagende rol kan vervullen. Vooralsnog stemmen de lidstaten kwesties en maatregelen af in de speciaal daarvoor opgerichte werkgroep van Europese toezichthouders.

Behalve de inventarisatie van satellietzenders is onderzocht met behulp van welk instrumentarium doorgifte van dergelijke zenders – die zich schuldig maken aan verspreiding van haatzaaiende of anderszins extremistische uitingen – in zijn algemeenheid kan worden beëindigd. Besloten

is tot aanpassing van de Mediawet. De minister van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen werkt daartoe aan een aanpassingsvoorstel. Vanzelfsprekend kan dit te ontwikkelen instrumentarium alleen worden toegepast indien de betreffende zender aan Nederlands toezicht is onderworpen.

3. Slagvaardige organisatie en instrumenten

Uitbreiding KLPD

De vanwege de taakuitbreiding aangekondigde uitbreiding van het Korps landelijke politiediensten heeft in 2005 plaatsgevonden via de inrichting van nieuwe organisatieonderdelen als de Unit Contraterrorisme en -activisme (UCTA) en uitbreiding van bestaande als de Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging (DKDB) en de Dienst Nationale Recherche Informatie (DNRI). De taakuitbreiding van het KLPD omvat onder andere het opstellen van een criminaliteitsbeeldanalyse (CBA) terrorisme, opsporingsonderzoeken terrorisme, structureel produceren van kwalitatief goede dreigingsmeldingen, dreiginginschattingen en dreigingsanalyses en persoonbeveiliging. Deze nieuwe taken worden vrijwel alle volgens de verwachting van de opdrachtgever en/of afnemer uitgevoerd. De noodzakelijke personeelsuitbreiding is nog niet volledig gerealiseerd. De arbeidsmarkt voor de benodigde expertises is krap. Daarnaast is de lange doorlooptijd van de veiligheidsonderzoeken een vertragende factor bij de aanstelling van personeel. Door herprioritering van werkzaamheden bij met name de Dienst Nationale Recherche (DNR) en de DNRI kunnen de nieuwe taken toch worden uitgevoerd. Het streven is dat door extra inspanning bij de werving van personeel, de uitbreiding eind 2006 volgens de planning zal zijn verlopen.

Uitbreiding Functioneel Parket

In de derde voortgangsrapportage is gemeld dat het Functioneel Parket van het Openbaar Ministerie (OM) een aanvang had gemaakt met de personele uitbreiding voor de intensivering van de bestrijding van terrorismefinanciering, de civielrechtelijke aanpak van terrorisme en het toezicht op rechtspersonen. Inmiddels heeft het Functioneel Parket voldoende capaciteit opgebouwd om bij het huidige aanbod deze intensivering uit te voeren.

Civielrechtelijke bevoegdheden OM

Het Hof Amsterdam heeft op 5 januari jl., in navolging van de rechtbank Amsterdam, een verzoek van het OM tot verbodenverklaring en ontbinding van de stichting Al Haramain Humanitarian Aid afgewezen. De overwegingen van het Hof komen er op neer dat er in het onderhavige geval onvoldoende (feitelijke) aanknopingspunten waren om tot het oordeel te komen dat de werkzaamheden of het doel van deze stichting in strijd zouden zijn met de openbare orde.[1]

Aanpak terrorismefinanciering

De aanpak van de financiering van terrorisme blijft van groot belang. Dit is nogmaals benadrukt in een door het Nederlandse Ministerie van Financiën georganiseerde internationale Terrorisme Financiering Conferentie op 15 en 16 maart jl. in Den Haag. De bestrijding van de financiering is echter complexer geworden. Dat komt onder andere doordat, zoals gemeld in het DTN, er steeds minder grote geldstromen plaatsvinden. Ook het feit dat bepaalde terroristische netwerken geen duidelijk profiel hebben en dat voortdurend wordt gezocht naar informelere wegen om geld te verplaatsen bemoeilijkt de aanpak van terrorismefinanciering. Bij

[1] Zie hierover antwoorden op kamervragen van het lid Wilders, Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, Aanhangsel nr. 956.

de financiering van aanslagen, zoals onder meer uit onderzoek na de aanslagen in Madrid en Londen is gebleken, gaat het bovendien voornamelijk om kleine bedragen. Mede om deze redenen wordt de benadering «follow the money» naast preventieve maatregelen zoals het bevriezen van tegoeden steeds belangrijker.

De «follow the money» aanpak vereist een pro-actief gebruik van financieel onderzoek, zowel voor als na aanslagen. Een van de aanbevelingen van de conferentie in Den Haag was dan ook dat een uitgebreid financieel onderzoek een standaard onderdeel van een onderzoek naar terroristische activiteiten zou moeten vormen. Voorts zal conform de conclusies van Den Haag nog meer moeten worden geïnvesteerd in een optimale informatie-uitwisseling, zowel tussen overheidsdiensten, nationaal en internationaal, als tussen de publieke en private sector en tussen financiële instellingen onderling.

Grensbewaking en identiteitscontrole

Op 3 februari 2006 heeft het kabinet een Plan van Aanpak Grenscontroles aan de Tweede Kamer aangeboden[1]. Op de voortgang van de maatregelen in het plan van aanpak wordt hieronder ingegaan. Een overzicht van de maatregelen is te vinden als bijlage bij deze brief.

Op 1 maart 2006 is een start gemaakt met een pilot van gezamenlijk toezicht door de Koninklijke Marechaussee (KMar), zeehavenpolitie (ZHP) en douane langs de kust, in kleine havens en op kleine luchthavens teneinde het zicht op deze locaties te vergroten. De gemeenschappelijke patrouilles worden tijdelijk uitgevoerd, voor een periode van zes maanden. In september 2006 zal de pilot geëvalueerd worden.

De uitvoering van gemeenschappelijke patrouilles hangt samen met een aantal andere maatregelen uit het Plan van Aanpak. Voor de uitvoering van die andere maatregelen is inmiddels een aantal separate werkgroepen opgestart. Zo wordt op dit moment onder meer gekeken naar de afstemming in informatiebehoefteplannen, de meest optimale realisatie van koppelingen tussen informatiesystemen voor grenscontroles en het opstellen van risico-indicatoren met het oog op de nationale veiligheid. Daarbij worden mede op basis van de door bovengenoemde gezamenlijke patrouilles vergaarde informatie, in een samenhangend traject risicoanalyses opgesteld. Deze zullen worden gebruikt voor het tegengaan van illegale immigratie, aanvoer van ongewenste goederen en grensoverschrijdende criminaliteit, met als deelaspect het bestrijden van terrorisme.

Internationale samenwerking bij grensbewaking

Het EU-agentschap, Border Management Agency (BMA) is verantwoordelijk voor de coördinatie van de operationele samenwerking tussen de lidstaten op het gebied van het beheer van de buitengrenzen van de Europese Unie voor zover het gaat om personenverkeer. Het BMA richt zich specifiek op de uitvoering van de operationele taken, het dagelijks beheer en de coördinatie. Eén van de instrumenten die het agentschap hiervoor gebruikt zijn de zogeheten «focal points» in de Lidstaten, punten waar in het kader van grensbewaking speciale aandacht aan wordt besteed. De uitvoering van de grensbewaking moet in de toekomst binnen Europa geleidelijk uniformer worden. De KMar en de zeehavenpolitie worden in de grensbewakingtaak steeds meer betrokken in gezamenlijke operaties aan de buitengrens van de lidstaten van de EU.

[1] Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 30 315, nr. 3.

Het groter worden van het aantal leden van de EU vraagt om gecoördineerde samenwerking tussen binnenlandse en buitenlandse partners belast met veiligheidszorg, teneinde illegale migratiestromen, terrorisme en georganiseerde criminaliteit effectief tegen te kunnen gaan.
In aanvulling op onder andere het Schengenverdrag en de Schengen Uitvoerings-overeenkomst (SUO) zijn hiertoe de volgende verdragen opgesteld.

1. Prümverdrag (uitvoering Schengen III overeenkomst);
2. Verdrag tussen de Bondsrepubliek Duitsland en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de grensoverschrijdende politiële samenwerking en de samenwerking in strafrechtelijke aangelegenheden.
3. Beneluxverdrag inzake politiesamenwerking.

Voor de KMar hebben de verdragen, onder meer ruimere mogelijkheden in de uitvoering van de taak op het gebied van het mobiel toezicht vreemdelingen (MTV) aan de oost-en zuidgrens tot gevolg. Hierbij moet vooral worden gedacht aan samengestelde patrouilles in de grensgebieden. Daarnaast participeert de KMar in de oprichting en inrichting van een Gemeenschappelijk Grens Coördinatiecentrum (GGC) Bundespolizei-KMar te Goch/Gennep, dat sinds 1 februari 2006 operationeel is. Het centrum heeft tot doel het vereenvoudigen van onderlinge informatie-uitwisseling, coördinatie oostgrens bij overdrachten, samenwerking op gebied van uit te zetten vreemdelingen, coördinatie samengestelde patrouilles in het grensgebied Nederland-Duitsland en ondersteunen van de regievoering voor het MTV aan de oostgrens. Ook aan de zuidgrens is er sprake van een verdergaande samenwerking.

CBRN-terrorisme

De stuurgroep Chemisch, Biologisch, Radiologisch en Nucleair (CBRN)-Terrorisme is in najaar van 2005 gestart met het uitvoeren van het plan van aanpak CBRN. De stuurgroep stuurt projecten aan gericht op het verkleinen van de kans op een CBRN-aanslag. In de stuurgroep en de projecten werken ministeries, inlichtingen- en veiligheidsdiensten, onderzoeksinstellingen en toezichthouders samen om dit doel te bereiken. Deze projecten zijn gericht op security bij CBRN-objecten, het optimaliseren van CBRN-grenscontrole, gerichte en zorgvuldige communicatie en de optimalisatie van CBRN-intelligence. Een voorbeeld hiervan vormt het door de AIVD en MIVD gezamenlijk opgestelde dreigingsbeeld CBRN-terrorisme. De projecten leveren gerichte en proportionele maatregelen, instrumenten en kennis op die een vaste plek moeten krijgen in werkprocessen van publieke en private organisaties. Hierdoor wordt de weerstand van voor terroristen aantrekkelijke objecten als de weerstand van de Nederlandse grenzen verder versterkt. De intensieve samenwerking tussen de partijen heeft tevens tot gevolg dat bij organisaties die te maken hebben met risicovolle CBRN-agentia de bewustwording toeneemt en dat deze partijen zelf activiteiten gaan ontplooien ter voorkoming van CBRN-terrorisme. In 2006 en 2007 zullen deze maatregelen, instrumenten en kennis worden toegesneden op toepassing door en in de betrokken organisaties en zal de gerichte en begeleide implementatie hiervan in deze organisaties verder gestalte te krijgen. Voor alle activiteiten die worden verricht geldt dat er nauwe afstemming plaatsvindt met het traject CBRN-rampenbestrijding, dat door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt gecoördineerd.

Herziening van het stelsel van speciale eenheden

Aan uw Kamer is eerder gemeld[1] dat het stelsel van speciale eenheden zal worden herzien om beter en doelmatiger het hoofd te kunnen bieden aan de hedendaagse terrorismedreigingen en de samenhang in het stelsel te

[1] Tweede Kamer, vergaderjaar 2004–2005, 29 754, nr. 23.

waarborgen. In de derde voortgangsrapportage terrorismebestrijding zijn wij ingegaan op de stand van zaken rond de invoering van het nieuwe stelsel van speciale eenheden. De implementatie van het nieuwe stelsel vordert gestaag. De bouw van de nieuwe Dienst Speciale Interventies (DSI) bij het KLPD heeft enige vertraging opgelopen en zal naar verwachting medio 2006 zijn opgericht. Reden hiervoor is onder meer dat sinds kort het overleg inzake de mogelijkheden van structurele financiële dekking van het nieuwe stelsel is afgerond en er structurele dekking is gevonden en dat de nodige aanpassingen in wet- en regelgeving, die in gang zijn gezet, zijn vereist.

Wetgeving

De Raad van State heeft begin 2006 advies uitgebracht over het wetsvoorstel bestuurlijke maatregelen nationale veiligheid. Het nader rapport is inmiddels gereed en het wetsvoorstel zal binnenkort bij uw Kamer worden ingediend. Het wetsvoorstel geeft de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de bevoegdheid om, in overeenstemming met de minister van Justitie, vrijheidsbeperkende maatregelen op te leggen aan personen die op grond van hun gedragingen in verband kunnen worden gebracht met terroristische activiteiten of de ondersteuning daarvan. Deze maatregelen kunnen bestaan uit een gebiedsverbod, een persoonsverbod (een verbod zich in de nabijheid van een bepaalde persoon te bevinden) en/of een meldingsplicht. Daarnaast krijgen bestuursorganen, zowel op centraal als op decentraal niveau, de mogelijkheid aanvragen af te wijzen of beschikkingen in te trekken, indien de belanghebbende op grond van zijn gedragingen in verband kan worden gebracht met terroristische activiteiten of de ondersteuning daarvan en ernstig gevaar bestaat dat de beschikking mede zal worden gebruikt voor deze activiteiten. De stand van zaken bij de invoering van overige nieuwe wetgeving is te vinden in de actiepuntenlijst.

Strafrechtelijke handhaving

In de afgelopen periode zijn enkele rechterlijke uitspraken geweest waarin al ingevoerde wetgeving op het gebied van terrorismebestrijding is toegepast. Zo heeft de rechtbank Rotterdam op 10 maart jongstleden uitspraak gedaan in de zaken tegen veertien verdachten van de zogenoemde Hofstadgroep. Van de veertien verdachten werden vijf vrijgesproken. De rechtbank achtte de overige negen verdachten schuldig aan deelname aan een criminele organisatie en deelname aan een terroristische organisatie. Onder hen is ook Mohammed B., die door de rechtbank wordt gezien als de initiator en leider van de groep. Hij heeft geen straf opgelegd gekregen, omdat hij al een levenslange gevangenisstraf uitzit wegens de moord op de heer van Gogh. Twee van de verdachten, Jason W. en Ismael A., werden aanvullend ook veroordeeld voor de vijfvoudige poging tot moord op leden van het Haagse arrestatieteam en voor verboden wapenbezit. Jason W. en Ismael A. zijn veroordeeld tot respectievelijk 15 en 13 jaar gevangenisstraf. Een verdachte, Noureddin El F., werd naast de genoemde deelname aan een criminele en een terroristische organisatie tevens veroordeeld voor verboden wapenbezit. Hij werd veroordeeld tot een gevangenisstraf van 5 jaar. De straffen van de vijf overige verdachten variëren van 1 tot 2 jaar gevangenisstraf.
Hoger beroep in deze zaak volgt nog ten aanzien van zeven verdachten.

Op 14 februari 2006 heeft de rechtbank Rotterdam Bilal L. conform de eis veroordeeld tot 3 jaar gevangenisstraf. Bilal L. werd ten eerste schuldig bevonden aan voorbereidingshandelingen en bevordering van terroristische misdrijven en ten tweede aan rekrutering voor de gewapende strijd.

In deze zaak is geen hoger beroep aangetekend en het vonnis is daardoor onherroepelijk geworden.

Onderzoek

In de afgelopen periode zijn belangrijke stappen gezet op het terrein van het stimuleren van het wetenschappelijk onderzoek naar terrorisme en contraterrorisme en het bevorderen van de kwaliteit van de analyses op dit gebied bij de onderscheiden diensten. Voor wat betreft de oprichting van een bijzondere leerstoel zijn alle formaliteiten inmiddels vervuld, zodat vanuit de Universiteit Leiden, vestiging Campus Den Haag op korte termijn kan worden begonnen met de werving van een geschikte kandidaat. Daarnaast tracht de NCTb via het stimuleren en steunen van extern wetenschappelijk onderzoek ook op een andere manier het inzicht in het fenomeen terrorisme en de bestrijding daarvan te vergroten. Zo werkt het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum van het ministerie van Justitie aan een inventarisatie van het huidige contraterrorismebeleid in de enkele landen van de EU en de VS. Ook ondersteunt de NCTb een vergelijkend onderzoek naar terrorismebestrijding in de jaren zeventig in enkele Westerse landen, uitgevoerd door de Universiteit van Utrecht. Samen met andere bij terrorismebestrijding betrokken diensten heeft de NCTb voorts de aanzet gegeven tot oprichting van een Platform Inlichtingenanalyse. Inmiddels hebben enkele bijeenkomsten plaatsgevonden, waarbij analisten van verschillende diensten en wetenschappers van gedachten wisselen over methodische vraagstukken die betrekking hebben op het vak van analist.

Informatievoorziening

In samenwerking met diverse organisaties op het gebied van terrorismebestrijding, crisisbeheersing en criminaliteitsbestrijding werkt de NCTb aan concrete projecten op het gebied van de toepassing van informatievoorziening. Daarbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de (verdere) ontwikkeling van methoden en technieken die breed toepasbaar zijn in de verschillende informatieketens. Recentelijk is het programma Veiligheidsverbetering door Information Awareness (VIA) geïnitieerd: een samenwerkingsverband tussen NCTb, AIVD, KLPD en het Nederlands Forensisch Instituut bij de technologische verbetering van de CT-Infobox. Het programma VIA heeft een bijdrage ontvangen uit het Fonds Economische Structuurversterking (FES). Zowel bij het programma VIA als bij de parallel daaraan lopende ontwikkeling van een analyse-instrument voor de NCTb moet gebruik worden gemaakt van een technologie om uit grote hoeveelheden data de juiste informatie te destilleren. Omdat dit één van de voornaamste vraagstukken is bij een adequate informatievoorziening op dit terrein, is een onderzoek gestart naar de verbetering van de mogelijkheden van datafusie bij de overheid. Naast bovengenoemde projecten werd onder andere gewerkt aan de aanpassing van het alerteringssysteem en de toepassing van slim cameratoezicht.

4. Veiligheidsmaatregelen

Alerteringssysteem Terrorismebestrijding

De afgelopen periode zijn twee nieuwe sectoren aangesloten op het Alerteringssysteem. De sector stadsen streekvervoer is aangesloten sinds 21 december 2005 en de financiële sector per 1 mei 2006. Voor beide sectoren zijn door de NCTb dreigingsanalyses uitgevoerd op grond waarvan de minister van Justitie het basisniveau heeft afgekondigd.

Met andere sectoren zijn verkennende gesprekken gevoerd, alle met de intentie om ze in de nabije toekomst te kunnen aansluiten. Daarbij gaat onder meer om de oliesector, grootschalige publieksintensieve plaatsen, het openbaar bestuur en de chemische industrie.

Er is een aanvang gemaakt met het uitbreiden van de reeds aangesloten sectoren Schiphol en Rotterdam. Het streven is dat het Alerteringssysteem in de toekomst ook zal gelden voor de regionale luchthavens in Nederland en andere zeehavens dan Rotterdam. Voor wat betreft de zeehavens kan dit gerealiseerd worden door de systematiek van het Alerteringssysteem te verbinden met die van de Havenbeveiligingswet en de in dat verband geldende «security levels» van de «International Ship and Port Facility Security Code».

De oefencyclus met de aangesloten sectoren is in volle gang. Na een serie workshops worden thans table-top oefeningen gehouden. De tussentijdse resultaten gaven al voldoende aanleiding om diverse aanpassingen door te voeren in het proces van een alertering. Zo heeft de besluitvorming op lokaal niveau over de te treffen beveilingsmaatregelen een herkenbare plaats gekregen in het hoofdproces. Taken, rollen en verantwoordelijkheden van beheerders en gebruikers van het systeem zijn nu helder vastgelegd.

Er is gestart met het maken van een ontwerp voor een ICT-ondersteund en snel communicatiesysteem ten behoeve van de gebruikers van het Alerteringssysteem. De communicatie tussen de diverse contactpersonen van overheid en bedrijfsleven vindt doorgaans fysiek, telefonisch of per fax plaats, terwijl tegenwoordig middelen voor een snellere en volledige gegevensverstrekking beschikbaar zijn. Deze systemen zijn «of-the-shelf» beschikbaar in de markt en worden tot nu toe voornamelijk ingezet in de commerciële sector. Op deze manier wordt het ook mogelijk om naast de direct betrokkenen in geval van een terroristische dreiging («need to know») de steeds groter wordende groep indirect betrokkenen («nice to know») snel te informeren. Dit soort informatie vergroot uiteindelijk het vertrouwen in het systeem.

Terrorismebestrijding en bedrijfsleven

Door publieke en private partijen is in 2005 de wens uitgesproken de publieke-private samenwerking rond terrorismebestrijding op te zetten. Onder leiding van de NCTb is gestart met een gezamenlijk traject.

De samenwerking tussen private en publieke sector is in eerste instantie gericht op het bevorderen van het bewustzijn bij bedrijven over terroristische dreigingen en risico's. Dat vereist een vergroting van de kennis van bedrijven (en overheid) over dreigingen, kwetsbaarheden, en risico's. Daarnaast willen publieke en private partijen elkaar beter informeren over (concrete) dreigingen en de maatregelen die zij treffen om deze dreigingen het hoofd te bieden. De beoogde kennistoename kan een gedragsverandering bij bedrijven teweegbrengen, zoals vergroting van de alertheid en het besef dat het verstandig is om risicoanalyses uit te voeren. Ook is het mogelijk dat bedrijven, indien zij risico lopen, concrete maatregelen gaan treffen. Op basis van genoemde doelen wordt het traject langs drie hoofdlijnen vormgegeven: verhogen van het bewustzijn bij bedrijven van dreigingen en risico's, verbetering van de informatieverzameling en -deling en het bieden van een handelingsperspectief (maatregelen). De activiteiten zullen binnen de huidige formele wettelijke kaders plaatsvinden.

Het publiek-private traject rond terrorismebestrijding is bedoeld voor het bedrijfsleven in het algemeen. Indien bij de uitvoering blijkt dat het nuttig én mogelijk is om een onderscheid te maken tussen branches, dan wordt dat gedaan. Het traject voorziet in afstemming met lopende trajecten zoals het Alerteringssysteem Terrorismebestrijding, het project CBRN-terrorisme en het project bescherming vitale infrastructuur.

Bewaken en beveiligen

In de brief aan uw Kamer met een evaluatie van het functioneren van het stelsel bewaken en beveiligen van 10 oktober 2005[1] hebben wij melding gemaakt van uitbreiding van de zogenaamde limitatieve lijst met een aantal personen en objecten. Dit traject wordt binnenkort afgerond met de laatste stap waarin de betreffende personen en de beheerders van de objecten per brief worden geïnformeerd over het stelsel en de gevolgen van opname op deze lijst.

In bovengenoemde brief hebben wij u eveneens geïnformeerd over de wenselijkheid van deskundige begeleiding van bedreigde en beveiligde personen. Als vast onderdeel van de procedure vindt voortaan een adviesgesprek plaats tussen de te beveiligen persoon en een deskundige. Daarnaast is een onderzoek gestart naar de effecten van langdurige bedreiging en beveiliging.

De aanpassingen aan het stelsel bewaken en beveiligen die zijn doorgevoerd op basis van bovengenoemde evaluatie zijn verwerkt in een nieuwe circulaire die in juni 2006 zal worden verspreid onder de betrokken organisaties en diensten. In deze aangepaste circulaire komt ook duidelijk naar voren dat het lokaal gezag aan de Coördinator Bewaking en Beveiliging (CBB) kan voorstellen een bedreigd persoon voor te dragen voor opname op de limitatieve lijst. De verantwoordelijkheid voor het voordragen ligt bij de officier van justitie, maar zal in de praktijk in overleg met de lokale driehoek worden genomen. De (nationale) Evaluatiedriehoek neemt de finale beslissing over opname op de limitatieve lijst.

Op dit moment wordt gewerkt aan de concrete invulling van het bewakings- en beveiligingsbeleid voor de lijsttrekkers van de verschillende partijen bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2007. Het beveiligingsplan dat is gebruikt voor de verkiezingen van 2003, zal hiervoor als uitgangspunt dienen. Overigens kan de Evaluatiedriehoek ook om andere redenen dan dreiging of risico, zoals maatschappelijke onrust tijdens de verkiezingscampagnes, besluiten beveiligingsmaatregelen te nemen rond een lijsttrekker.

De mogelijkheid tot het opstellen van een beveiligingsnorm als ondergrens van het beveiligingsniveau van departementen is onderzocht. Het vaststellen van deze beveiligingsnormen leidt tot meer eenduidigheid in de beveiliging van onder andere departementen. Hierbij is aansluiting gevonden bij de Rijksgebouwendienst van het ministerie van VROM. Ook is een instrumentarium ontwikkeld om beveiligingsmaatregelen realistisch te testen. Zo kunnen de verantwoordelijke organisaties de bewakings- en beveiligingsmaatregelen verbeteren en wordt de effectiviteit van getroffen veiligheidsmaatregelen vergroot. Beide instrumenten laten de verantwoordelijkheden voor uitvoering en beveiliging van de betreffende organisaties onverlet en zullen als advies worden aangeboden aan de verantwoordelijke organisaties.

[1] Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 28 974, nr. 5.

5. Reageren op crises

Crisisbeheersing

In de derde voortgangsrapportage hebben wij melding gemaakt van het instellen van een ambtelijke werkgroep van deskundigen die tot taak had verbeteringen in de responsfase in beeld te brengen. Deze werkgroep heeft haar werkzaamheden afgerond. Uitgangspunt van de werkgroep was het op kortere termijn verbeteringen aanbrengen in de crisisrespons in Nederland, waarbij ook de lessen die in Londen zijn opgedaan na de aanslag in juli 2005 zijn meegenomen. Bij de werkzaamheden is uitgegaan van het scenario zoals zich dat in Londen en eerder in Madrid heeft voltrokken: verschillende aanslagen tegelijkertijd in het openbaar vervoer. Binnen de werkgroep zijn alle betrokkenen zelf voor de eigen taken en werkzaamheden met voorstellen gekomen tot verbetering en aanscherping. De werkgroep heeft verbeteringen of aanscherpingen op vijf aandachtsgebieden uitgewerkt:

- Informatievoorziening
- Coördinatie en aansturing
- Verbindingen
- Operationele Diensten en
- Civiel-militaire samenwerking

Bij de start van dit traject hebben wij overlegd met de burgemeesters van de vier grote gemeenten (G4) en met de directies van de Nederlandse Spoorwegen en ProRail. Doel was om hun medewerking te krijgen en gezamenlijk afspraken te maken. Wij zullen binnenkort weer met de burgemeesters van de G4 overleggen om te verzekeren dat de resultaten van blijvende aard zullen zijn.

De werkgroep heeft een veertigtal uiteenlopende aanscherpingen geïnventariseerd. Een aantal hiervan betreft heel praktische maatregelen, andere maatregelen zijn complexer van aard. Op een aantal van de aanscherpingen gaan wij kort in. De werkzaamheden in de werkgroep hebben in het algemeen geleid tot meer contacten tussen partijen. Deze intensievere relaties dragen bij aan een betere en effectievere voorbereiding van de crisisrespons.

Er zijn inmiddels procedures in ontwikkeling om het spoorsysteem snel te evacueren. Verder voert ProRail momenteel een pilot uit met het GSM-R(ail)-netwerk om de bereikbaarheid van de calamiteitenorganisatie te borgen wanneer publieke netwerken niet beschikbaar zijn door bijvoorbeeld overbelasting. Voor die partijen die geen gebruik (kunnen) maken van C2000 indien het reguliere net – vast en mobiel – zou uitvallen of overbelast raken, is immers een van knelpunten hoe toch te kunnen blijven communiceren.

Er zijn nadere procedures ontwikkeld door en voor de hulpverleningsdiensten over de inzet bij een aanslag. De bijzondere kenmerken van een terroristische crisis, bijvoorbeeld de reële kans van een vervolgincident of de noodzaak tot bomverkenning, maakt dat de inzetprocedures op onderdelen anders moeten zijn dan bij andere typen crises. Het vereist ook dat andere hulpverleningsdiensten dan de politie oog krijgen voor het feit dat de plaats van een aanslag tegelijkertijd, in termen van opsporing, een «plaats delict» is. Door het Nibra zal dit jaar een cursus worden ontwikkeld voor de brandweer hoe zodanig te opereren op de plaats van de aanslag dat de belangen van een adequate hulpverlening en van een adequate opsporing beide zijn gewaarborgd. Tenslotte is in dit kader samen met de operationele diensten van de G4 een Landelijk Operationeel Coördinatieplan Terrorismegevolgbestrijding ontwikkeld. In dat nagenoeg afgeronde plan worden de afspraken en wijzen van handelen vastgelegd voor het

optreden van de operationele diensten op regionaal niveau en de landelijke afstemming.

De gebeurtenissen in Londen hebben weer laten zien dat omstanders in de eerste momenten na een aanslag van grote waarde zijn. Tot voor kort bleef de rol van burgers onderbelicht vanwege aspecten als vermeend gebrek aan professionaliteit, inbreuk op geldende kwaliteitsafspraken en oncontroleerbaarheid. Op basis van bestaand onderzoek is een brochure «zelfredzaamheid» opgesteld, die de bewustwording moet vergroten bij hulpverleningsdiensten voor de mogelijke bijdragen van burgers. Daarnaast bevat de brochure aanwijzingen en tips hoe nuttig gebruik te maken van omstanders.

Een circulaire «Protocol Verdachte Objecten» is uitgebracht, waarin is aangegeven hoe te handelen wanneer een verdacht object wordt aangetroffen. Het protocol beschrijft voor verschillende fasen en situaties (melding en alarmering, verkenning, communicatie tussen verschillende actoren, ruiming, transport etc.) hoe politie, EOD en andere betrokken partijen moeten handelen. Om de invoering bij alle betrokken partijen te begeleiden en zeker te stellen, is een implementatie- en communicatietraject gestart. Voor het omgaan met verdachte objecten in de spoorsector, bijvoorbeeld op welke plekken treinen stil te zetten, zijn gecoördineerde procedures tussen overheid en spoorsector in ontwikkeling.

De gemeente Rotterdam is met subsidie van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een project gestart dat als doel heeft het ontwikkelen van maatregelen voor veiligheid en crisisbeheersing in het openbaar vervoer. Het gaat dan om risk assesment voor kritieke onderdelen van het openbaar vervoer, algemene procedures voor routinematig optreden voor en tijdens calamiteiten en om trainingsprogramma's voor personeel in het openbaar vervoer. De resultaten worden, via de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), ter beschikking gesteld aan andere gemeenten en openbaarvervoerbedrijven.

Tot slot is geprobeerd lessen te trekken uit de manieren waarop in Londen de betrokken autoriteiten en diensten hebben opgetreden na de aanslagen in juli 2005. Zo zijn verschillende ambtelijke delegaties in Londen geweest en heeft de ambassade van het Verenigd Koninkrijk in Den Haag een bijeenkomst georganiseerd voor Nederlandse vertegenwoordigers van gemeenten, hulpverleningsdiensten en andere betrokkenen om opgedane kennis en ervaringen uit te wisselen.

Een overzicht van de voortgang op het gebied van crisisbeheersing binnen de Europese Unie treft u aan in de paragraaf over internationale ontwikkelingen.

Crisismanagement bij terroristische aanslag

Het complexe karakter van een terroristische crisis of de dreiging daarvan, stelt ook hoge eisen aan het crisismanagement. Dat vereist specifieke voorzieningen, waarbij het terroristisch karakter van de daad leidend is voor de organisatie van de aansturing.

Doel van de crisisbeheersingsorganisatie voor wat betreft terrorismebestrijding is om alle betrokken overheidsinstanties goed te laten functioneren tijdens een terroristische crisis. De NCTb heeft hierbij een centrale rol. Deze rol is verankerd in de instellingsregeling van de NCTb.[1] De coördinatie bij een dergelijke crisis vindt ondermeer plaats op het gebied van verijdelen en verstoren van (geplande) terroristische (vervolg)handelingen, hulpverlening en nazorg, alsmede het opsporen en vervolgen van de

[1] Instellingsregeling Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (Staatscourant 2005, nr. 127).

daders. Hiertoe zal een groot aantal maatregelen dienen te worden genomen, onder andere op het gebied van bewaken en beveiligen van objecten en personen, alertering, grensbewaking, het verijdelen, beëindigen en verstoren van terroristische acties, alsmede op het gebied van de hulpverlening en nazorg.

Dat betekent dat ingeval van een terroristische crisis of de dreiging daarvan een daarop toegesneden crisisorganisatie wordt gehanteerd die op onderdelen afwijkt van de generieke crisisbesluitvormingsorganisatie. Nadrukkelijk wordt aangetekend dat deze specifieke crisisorganisatie geen wijziging brengt in de verdeling van de ministeriële verantwoordelijkheid tussen de minister van Justitie en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het betreft slechts een gerichte stroomlijning en afstemming van de crisisbesluitvormingsorganisatie ingeval van een terroristische crisis of de dreiging daarvan.

In het begin van dit jaar zijn hierover door de ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties afspraken gemaakt. De specifieke voorzieningen betreffen het voorzitterschap en secretariaat van het Ministerieel Beleidsteam (MBT) en Interdepartementaal Beleidsteam (IBT), de samenstelling van het MBT en IBT, de positie en rol van de Evaluatiedriehoek, de regievoering in de voorlichting en de bestuurlijke communicatie in het bestuurlijk kanaal.

De uitwerking van deze afspraken zal ook worden opgenomen, in de herziene uitgave van het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming, die dit jaar wordt verwacht.

Cartoonkwestie

Zoals al in de samenvatting van het DTN gemeld, leert de Deense cartoonkwestie dat zelfs op het oog lokale incidenten en kwesties in een kort tijdsbestek kunnen leiden tot heftige mondiale spanningen tussen moslims en niet-moslims alsmede tussen moslimgroepen. Naast politieke belangen, kunnen daarbij ook economische belangen, de belangen van ambassades en van in het buitenland aanwezige militairen in het geding zijn. Omdat een vergelijkbare situatie zich ook met Nederland zou kunnen voordoen, hebben de meest betrokken ministeries in kaart gebracht welke maatregelen in een dergelijk geval kunnen worden genomen om escalatie te voorkomen en spanningen te verminderen. Daarbij is de samenhang tussen maatregelen op nationaal en internationaal niveau van groot belang.

Oefenen

Oefenen staat hoog in het vaandel. Op 22 februari jongstleden is een oefening gehouden van de besluitvorming bij de inzet van de nieuwe Dienst Speciale Interventies in oprichting. De oefening leverde waardevolle aanwijzingen op om het besluitvormingsproces te optimaliseren. Op 21 en 22 juni zal de inzet van de DSI zowel in operationele als in besluitvormende zin opnieuw worden geoefend. Op 17 mei jongstleden heeft een oefening op het gebied van terrorismebestrijding plaatsgevonden, waarbij de nadruk lag op het functioneren van het IBT en het MBT. Een evaluatie van deze oefening zal door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan de Tweede Kamer worden aangeboden. Elders in deze rapportage wordt ingegaan op oefeningen rond het alerteringssysteem. Daarnaast vinden er nog vele kleinschalige en grootschalige oefeningen plaats op het gebied van crisisbeheersing, rampenbestrijding en terrorismebestrijding. Een overzicht van de oefeningen is te vinden in de voortgangsrapportage Beleidsplan Crisisbeheersing 2004–2007[1].

[1] Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 29 668, nr. 8.

Civiel-militaire samenwerking

Bij Voorjaarsnota is overeenstemming bereikt over de financiering van het project «Intensivering Civiel-Militaire Samenwerking» (ICMS) Binnen het project ICMS kan nu met kracht de structurele rol van Defensie als veiligheidspartner bij nationale crisisbeheersing worden uitgewerkt. Recentelijk is uw Kamer hierover door de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Defensie geïnformeerd[1]. Het voornemen is dit eind 2006 formeel te bekrachtigen in een nieuw bestuurlijk convenant.

6. Communicatie en voorlichting

Publiekscampagne

De op 27 februari 2006 gelanceerde publiekscampagne «Nederland tegen terrorisme» heeft tot doel brede bekendheid te geven aan de inspanningen die de overheid en vele anderen leveren om het risico van aanslagen te verkleinen. Daarnaast krijgen burgers enige informatie over hoe zij zelf hieraan een steentje kunnen bijdragen. Op deze wijze wordt gestreefd naar een vergroting van het vertrouwen in het antiterrorismebeleid van de overheid en vergroting van de algemene weerbaarheid en waakzaamheid in de samenleving tegen terrorisme.

De reacties van pers en publiek op de campagne tot nu toe geven een positief beeld te zien. De ontwikkelde campagnemiddelen (brochure, website www.nederlandtegenterrorisme.nl, en radio- en televisiespots) hebben niet geleid tot een vergroting van angstgevoelens en ongerustheid onder het publiek of tot stigmatisering van bepaalde bevolkingsgroepen. Ook vanuit de hoek van de minderheden vielen overwegend positieve reacties te noteren. Uit eerste voorlopige metingen (na de eerste weken van de campagne) blijkt dat de campagne een zeer hoog bereik heeft in vergelijking met andere Postbus51-campagnes; vrijwel iedereen heeft van de campagne gehoord of er iets van gezien. De campagne werd in die eerste weken gemiddeld gewaardeerd met rapportcijfer 6,8, vergelijkbaar met andere Postbus 51-campagnes. Ook de brochure heeft een breed bereik. Meer dan de helft van de mensen die zich de brochure herinnert, heeft de brochure ook daadwerkelijk gelezen dan wel ingezien. Daarnaast heeft de helft van de ondervraagden de brochure niet weggegooid maar bewaard. Ook is gemeten in hoeverre men zich de exacte boodschap van de campagne herinnert (wat de overheid doet en wat men zelf kan doen). Hier scoort de campagne gemiddeld lager dan andere Postbus51-campagnes. De oorzaak hiervoor kan zijn dat de meningen over dit onderwerp nogal gepolariseerd zijn. Zo zijn sterke uitersten te zien als gevraagd wordt in hoeverre de boodschap persoonlijk aanspreekt: 22 procent antwoordt dat de boodschap erg aanspreekt, bij 18 procent spreekt de boodschap (helemaal) niet aan. Toch is het algemene beeld ook op dit punt positief: het vertrouwen in de overheid als beschermer van de veiligheid bij terroristische aanslagen is gestegen tijdens de campagne, met name direct na de verspreiding van de brochure. Inmiddels is die stijging van het vertrouwen weer wat teruggelopen, al is het nog steeds hoger dan tijdens de meting voorafgaand aan de campagne. Al met al bevestigen deze ervaringen het oordeel dat in Nederland beheerst en nuchter is gereageerd op de campagne.

De radio- en televisiecommercials waren in de eerst campagnefase ondergebracht in een Postbus51-roulement, wat garant staat voor het bereiken van het algemeen Nederlands publiek. De boodschap van de campagne – en ook de website en de brochure – werden op deze manier bij een zo breed mogelijk publiek onder de aandacht gebracht.

[1] Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 30 300 X, nr. 106.

Aanvullend hierop worden de televisiespots in de zomerperiode voortgezet, maar dan gericht op specifieke doelgroepen. Dit betekent concreet dat de tv-commercials worden geprogrammeerd rondom bijvoorbeeld jongerenprogramma's en evenementen zoals het WK-voetbal. Samen met de partners wordt tevens gekeken naar communicatie rondom evenementen in de grote steden, zoals bijvoorbeeld een zomercarnaval. De NCTb ontwikkelt momenteel – binnen het bekende campagnebeeld – posters met een boodschap die is toegesneden op zulke evenement. In overleg met de partners worden de mogelijkheden verkend om zulke posters in te zetten in de aanloopperiode naar een evenement. In het najaar is een tweede periode van massamediale inzet voorzien, wederom gericht op het algemeen Nederlands publiek (opnieuw via Postbus 51). Tevens wordt bij het ontwikkelen van middelen in het traject van publiek-private samenwerking aansluiting gezocht bij het campagnebeeld van «Nederland tegen terrorisme».

Ten slotte is na de zomer de derde editie voorzien van het onderzoek van de Rijksvoorlichtingsdienst naar de publieke opinie over (informatie en voorlichting over) terrorisme en terrorismebestrijding.

7. Internationale ontwikkelingen

Europese samenwerking

EU Strategie en Actieplan Terrorismebestrijding

De Europese Raad van 15 en 16 december 2005 heeft de EU Strategie inzake terrorismebestrijding vastgesteld. De strategie bevat vier hoofddoelstellingen, te weten preventie, bescherming, verstoring en respons. In de strategie wordt aangegeven op welke wijze de EU bijdraagt aan de verwezenlijking van deze doelstellingen: door capaciteitsopbouw, door het faciliteren van samenwerking tussen de politie- en justitiediensten van de Lidstaten, alsook tussen de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, door de ontwikkeling van gezamenlijke responscapaciteit en door het stimuleren van samenwerking met derde landen. Een actieplan maakt onderdeel uit van de strategie. Nederland heeft zich ingezet voor een gezamenlijke strategie die richtinggevend is voor de ontwikkeling en verdere uitvoering van de talrijke initiatieven en maatregelen. Nederland heeft steeds het belang van heldere prioriteitstelling, concrete invulling van de doelstellingen en duidelijke deadlines benadrukt. Naar ons oordeel is de strategie tevens een nuttig instrument om de werkzaamheden en inzet van de EU op dit terrein beter inzichtelijk te maken.

Een stand van zaken van de implementatie van de strategie is voorzien bij de Europese Raad van juni 2006. De Commissie en de EU-coördinator Terrorismebestrijding zijn verantwoordelijk voor regelmatige voortgangsrapportages aan Coreper en de Europese Raad. Voorzien is voorts in een regelmatige dialoog op hoog niveau tussen Raad, Commissie en Europees Parlement. Deze dialoog is belangrijk om zeker te stellen dat de samenwerking tussen de drie instituties en de transparantie bij de uitvoering van het EU-actieplan ter bestrijding van terrorisme verder wordt versterkt.

Radicalisering en rekrutering

Op basis van het EU-actieplan terrorismebestrijding zijn een specifieke strategie en een plan van aanpak voor radicalisering en rekrutering voorbereid en in december 2005 door de Raad Algemene Zaken en Externe betrekkingen (RAZEB) vastgesteld. Dit initiatief is een nuttige aanvulling op de nationale initiatieven die in diverse lidstaten, waaronder in Neder-

land, worden ontplooid. De aanpak richt zich, gezien de huidige dreiging, vooral op islamistisch-radicalisme. Strategie en het actieplan voorzien in een evenwichtige aanpak en tal van praktische maatregelen, met aandacht voor de noodzakelijke betrokkenheid van moslimgemeenschappen. Concreet worden acties voorgesteld op het gebied van internet, imamopleiding, gevangenissen, scholingsprogramma's. Onderdeel van het actieplan vormt de ontwikkeling van een EU-communicatiestrategie. Daarnaast heeft de Europese Commissie in het voorjaar van 2006 een groep met wetenschappelijke experts ingesteld. Deze groep ondersteunt de Commissie bij beleidsontwikkeling en zal jaarlijks een rapport uitbrengen over trends in radicalisering. Ook organiseert de Commissie een conferentie met media, religieuze leiders en andere experts, waar de rol van media bij radicalisering wordt besproken.

Nederland verwelkomt de ontwikkeling van een brede strategie en praktische maatregelen, die overeenkomt met het beleid zoals dat in Nederland is uitgezet. Nederland onderschrijft dat het plan zich richt op jihadistisch terrorisme, gezien de huidige dreiging, maar de maatregelen in het actieplan zijn terecht ook van toepassing op terrorisme gebaseerd op andere ideologieën. Nederland hecht aan evenwicht tussen repressieve en preventieve maatregelen. De maatregelen moeten praktisch zijn en zo spoedig mogelijk worden uitgevoerd. Het is daarbij ook noodzakelijk om regelmatig de strategie en het actieplan te evalueren aan de hand van trends en ontwikkelingen, en zo nodig met aanvulleningen te komen. Samenwerking met Europol en Sitcen is daarbij van belang. Daarnaast hecht Nederland ook aan de uitwisseling van ervaringen en kennis van maatregelen op nationaal niveau. Ondersteuning van en samenwerking met derde landen hoort ook bij een brede aanpak van radicalisering en rekrutering.

Richtlijn dataretentie

Daags na de aanslagen in Londen in juli 2005 spraken de ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken in de EU af om de deadlines voor enkele voor de bestrijding van terrorisme essentieel geachte wetgevingsvoorstellen te vervroegen. Tijdens de JBZ-Raad van 1 en 2 december 2005 kon een politiek akkoord over een richtlijn dataretentie worden bereikt. Met instemming van Nederland besloot de Raad op 21 februari 2006 over de richtlijn dataretentie.[1] De minister van Justitie informeerde u hierover bij brief van 28 februari 2006.[2] De richtlijn introduceert een bewaarplicht van telecommunicatiegegevens.

De onderhandelingen over het ontwerp-kaderbesluit inzake het Europees Bewijsverkrijgingsbevel (EBB), eveneens van belang in de strijd tegen terrorisme, zijn eind 2005 in een laatste fase aanbeland. De hoop is erop gevestigd nog tijdens het Oostenrijkse voorzitterschap overeenstemming over het ontwerp-kaderbesluit te bereiken. Hierover heeft de minister van Justitie uw Kamer op 20 maart 2006 geïnformeerd.[3]

Crisisbeheersing

De JBZ Raad van december 2005 is akkoord gegaan met een raamwerk dat het mogelijk maakt indien gewenst pijleroverstijgend maatregelen te nemen in geval van externe en interne crises binnen de EU. De maatregelen hebben betrekking op het managen van een crisis binnen de EU en/of een crisis met grensoverschrijdende gevolgen. De maatregelen zijn algemeen van aard en worden toegepast in allerlei soorten crises zoals natuurlijke rampen, industriële ongelukken, pandemieën, maar zeker ook terroristische aanvallen.
Op 1 juni 2006 dienen de maatregelen te zijn uitgewerkt, waardoor het

[1] RICHTLIJN 2006/24/EG VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 15 maart 2006 betreffende de bewaring van gegevens die zijn gegenereerd of verwerkt in verband met het aanbieden van openbaar beschikbare elektronische communicatiediensten of van openbare communicatienetwerken en tot wijziging van Richtlijn 2002/58/EG.
[2] Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 23 490, nr. 408.
[3] Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 23 490, nr. 409.

mogelijk zal zijn zowel op operationeel als op politiek niveau snel en adequaat te kunnen handelen en beslissen, zonder aan de nationale bevoegdheden te tornen. Hierdoor wordt een goede pijleroverstijgende coördinatie in Brussel met alle betrokken spelers mogelijk. Onder Oostenrijks voorzitterschap wordt verder gewerkt aan de praktische uitwerking van de maatregelen. Naar verwachting is over enkele maanden een EU handboek crisisbeheersing gereed. De inzet van Nederland was gericht op een structuur vergelijkbaar met die van het Nationaal Coördinatiecentrum. Deze inzet is voor een groot deel gerealiseerd. Een andere inzet van Nederland is het creëren van één aanspreekpunt per lidstaat. Dat zorgt voor een efficiëntere communicatie. De bevindingen van nog te houden EU-oefeningen op het gebied van de crisismaatregelen kunnen leiden tot aanpassingen van EU operationeel crisishandboek.

NAVO

De NAVO continueert de bestaande activiteiten op het gebied van inlichtingenuitwisseling, de ontwikkeling van capaciteiten ter verdediging tegen terroristische aanslagen, het tegengaan van proliferatie van massavernietigingswapens en de bescherming van grootschalige evenementen. Voorts spelen voor wat betreft de NAVO de relaties met de NAVO-partnerlanden een belangrijke rol in de bestrijding van terrorisme. In de tweede voortgangsrapportage zijn de actieplannen terrorismebestrijding die in het kader van de NAVO-Rusland Raad en Partnership for Peace zijn overeenkomen, al genoemd. De implementatie van de actieplannen heeft inmiddels geleid tot gezamenlijke oefeningen en uitwisseling van kennis en ervaringen over terrorismebestrijding. Dit proces wordt voortgezet.

De betrekkingen met de partnerlanden zijn ook van belang voor het creëren van draagvlak voor NAVO-operaties en missies waarbij NAVO-landen zijn betrokken. Ook zijn diverse partnerlanden belangrijke troepenleveranciers voor de diverse operaties. Dit is onder andere duidelijk zichtbaar bij Operation Active Endeavour, de NAVO operatie waarbij in de Middellandse Zee wordt gepatrouilleerd in het kader van terrorismebestrijding en op vrijwillige basis schepen kunnen worden geëmbarkeerd. De belangstelling onder partnerlanden om aan deze operatie deel te nemen, neemt toe. In de tweede helft van 2006 zal Rusland met twee schepen gaan participeren. Met Oekraïne zijn eveneens afspraken gemaakt over deelname, welke thans nader worden uitgewerkt. Voorts hebben enkele Mediterrane Dialooglanden belangstelling getoond; over hun mogelijke participatie vindt op dit moment overleg plaats.

Verenigde Naties

Zoals in de derde voortgangsrapportage al werd bericht hebben de onderhandelingen in de Zesde Commissie over de tekst van een Alomvattende Terrorisme Conventie helaas niet tot concrete resultaten geleid. Ook de ad hoc groep terrorisme kon eerder dit jaar geen vooruitgang boeken. Belangrijke vooruitgang is wel geboekt met de ontwikkeling van een Counter Terrorism Strategie, op basis van de zogenaamde Madrid-speech van Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties, Kofi Annan, van maart 2005. De strategie is op 1 mei 2006 gepresenteerd; plaatsvervangend Secretaris Generaal Bob Orr, die de voor dit doel opgerichte *Counter Terrorism Task Force (CTTF)* leidt, heeft aangegeven dat de nadruk zou moeten liggen op een operationele strategie en dat discussies over principiële uitgangspunten, zoals definities moeten worden vermeden. Nederland ondersteunt deze praktische benadering en hoopt dat de strategie door de Algemene Vergadering van de VN zal worden overgenomen in een eigen resolutie, dan wel dat zij de strategie in ieder geval in een resolutie verwelkomt. De EU heeft op 24 januari 2006 in een brief aan de

Secretaris-Generaal aangegeven dat de CT-strategie in ieder geval een aantal elementen moet bevatten, waaronder het respect voor internationaal recht, mensenrechten en vluchtelingenrecht, ondersteuning van slachtoffers en hun familieleden, de condities die bijdragen aan de verspreiding van terrorisme, het voorkomen van aanzetting tot terrorisme en het ontwikkelen van initiatieven die een interreligieuze dialoog bevorderen. Nederland heeft vanuit het Project Ondersteuning Buitenlands Beleid diverse activiteiten van de CTTF die betrekking hebben op de CT-Strategie ondersteund.

Bilateraal

Het wetsvoorstel tot goedkeuring van het Nederlands-Duitse verdrag over grensoverschrijdende politiële samenwerking en de samenwerking in strafrechtelijke aangelegenheden ligt inmiddels in het parlement ter behandeldeling. Er wordt naar gestreefd om de ratificatieprocedure nog voor het begin van de Wereldkampioenschappen. Voetbal 2006 in juni volledig af te ronden. Alvorens het Verdrag van Prüm in werking kan treden, moeten diverse uitvoeringsregelingen worden opgesteld en overeengekomen en dienen er tevens technische maatregelen (zoals bouw en aanpassing van databanken) te worden uitgevoerd. Mede gelet op de vele betrokken landen zal er dan ook sprake zijn van een langduriger implementatietraject. Hoewel de eerste bijeenkomsten van de daartoe ingestelde multilaterale werkgroepen inmiddels hebben plaatsgevonden zullen nog uitvoeringsafspraken moeten worden vastgelegd en zal de implementatie naar verwachting in elk geval tot eind 2006 duren.

8. Tot slot

Samen met de recente nota's en brieven waar in deze brief naar wordt verwezen, biedt de vierde voortgangsrapportage terrorismebestrijding naar onze mening een goed beeld van de stand van zaken van het antiterrorismebeleid in Nederland. De onverminderde substantiële dreiging voor Nederland geeft nogmaals het belang aan van een voortvarende uitvoering van dat beleid. Daar zullen de inspanningen van het kabinet de komende periode op gericht blijven.

De Minister van Justitie,
J. P. H. Donner

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
J. W. Remkes